

Ny fylkesstruktur – Utrekning av Lunner kommunes framtidige fylkestilhørighet

Januar 2018

Innholdsfortegnelse

1. Regionreform – bakgrunn	3
1.1 Regjeringens mål med regionreformen.....	5
1.2 Regionale prosesser	5
1.2.1 Oppland og Hedmark.....	6
1.2.2 Akershus, Buskerud og Østfold	7
1.3 Endring av fylkesgrenser.....	8
2. Nye fylkeskommuner	10
2.1 Bo- og arbeidsmarkedsregion.....	11
2.2 Infrastruktur.....	13
2.3 Kollektivtransport.....	15
2.4 Vekstkraft og regional utvikling	15
2.5 Politisk innflytelse	17
2.6 Kulturell tilhørighet og identitet	19
2.7 Kompetanse	20
2.7.1 Videregående utdanning	21
2.7.2 Høyere utdanning.....	24
2.8 Statlig organisering.....	25
2.8.1 Spesialisthelsetjenesten	26
2.8.2 Politi.....	27
2.8.3 Fylkesmannen	28
2.8.4 Statens vegvesen.....	29
2.9 Interkommunalt samarbeid og annet regionalt samarbeid	29
2.9.1 Regionråd.....	30
2.9.1 Grunnskole	31
2.9.3 Vertskommunesamarbeid	31
2.9.4 Destinasjonsselskap - reiseliv.....	32

1. Regionreform – bakgrunn

I juli 2015 ble fylkeskommunene invitert av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner til å vurdere om det ville være aktuelt å slå seg sammen med nabofylker. Bakgrunnen for dette var Stortingets behandling av St.meld.nr 14 (2014-2015) *Kommunereformen - nye oppgaver til større kommuner*.

Meld. St. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, strukturer og oppgaver* ble behandlet i Stortinget juni 2016 og bekrefter at det er et flertall på Stortinget for anslagsvis 10 folkevalgte regioner i landet. Regjeringen uttaler at tiden er moden for en reform som gir større og mer funksjonelle enheter. Videre sier Regjeringen at den regionale inndelingen må være i samsvar med de samfunnsutfordringer som regionalt folkevalgt nivå skal bidra til å løse. Målsettingen med reformen er tilrettelegging for positiv samfunnsutvikling, forenkling og tydeligere ansvarsdeling, redusert byråkrati og økt effektivitet, samt styrking av demokratiet på regionalt nivå. Kommunal- og moderniseringsdepartementet utfordret fylkene til å fatte vedtak om eventuell sammenslåinger innen 1. desember 2016.

I behandlingen er det beskrevet fra kommunal- og forvaltningskomiteen hvordan de nye folkevalgte regioners rolle, struktur og oppgaver skal være. Nye oppgaver til regionalt nivå er betinget av større regioner. Stortinget har også bedt om at det blir nedsatt et ekspertutvalg som skal utrede og foreslå oppgaver som kan styrke fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle og gi bedre tjenester for innbyggere og næringsliv. Utvalget skal avslutte sitt arbeid innen 1. februar 2018. Det gir rom for oppfølging med sikte på at eventuelle endringer i oppgavefordelingen kan tre i kraft når de nye fylkeskommunene etableres 1. januar 2020.

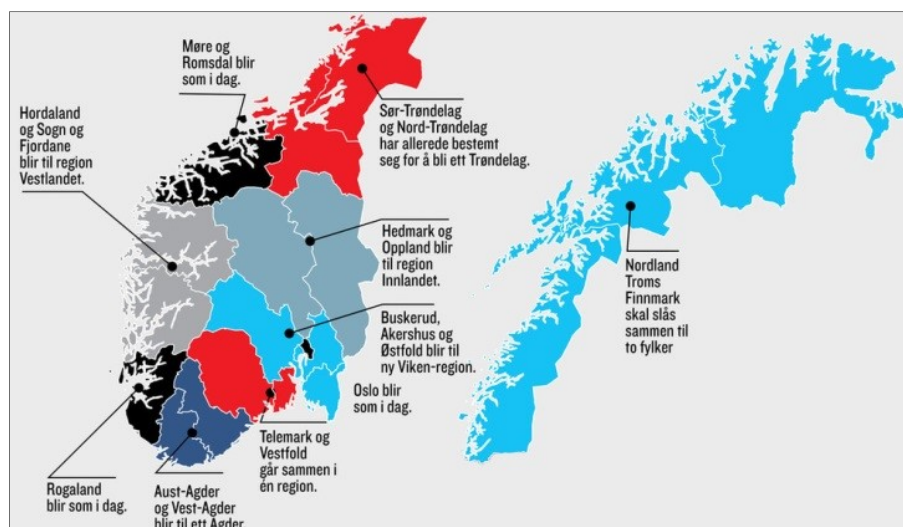
Østlandssamarbeidet utarbeidet tre rapporter i perioden juni 2015 til januar 2016 som omhandler roller, funksjoner og oppgaver som vil styrke det regionale folkevalgte nivåets rolle som samfunnsutvikler. Forutsetningen for dette er at regionene må ha økt ansvar, myndighet og en relevant oppgaveportefølje.

Oppland Fylkeskommune har spilt inn følgende forslag til nye oppgaver:

- **Naturressursforvaltning** – flere oppgaver innenfor konsesjonsbehandling og veiledning som i dag ligger innenfor NVEs ansvarsområde.
- **Planlegging** – et større og tydeligere veiledningsansvar etter plan- og bygningsloven.

- **BUF-etat** – flere oppgaver knyttet til kompetanseutvikling og veiledning innenfor barnevern.
- **Miljø og landbruk** – vurdere overføring av flere oppgaver og ansvarsområder som i dag ligger under fylkesmennenes ansvarsområde.
- **Utdanning** – et større og tydeligere ansvar for etablering av samarbeidsarenaer for kompetanseutvikling, veiledning, og tidlig innsats i det 13-årige grunnopplæringsløpet.
- **Spesialisthelsetjenesten** – vurdere overføring av oppgaver og ansvar.
- **Forskning** – deler av forskningsrådets oppgaver som har regionale perspektiver.
- **Kulturarv** – oppgaver innenfor kulturminnefeltet i samsvar med pågående prosesser ved Riksantikvaren.
- **Kultur** – ansvaret for og støtte regionale kulturinstitusjoner, kulturbyggmidler, regionale utviklingsmidler og kulturrådets regionale funksjoner.
- **Regionale utviklingsmidler** – integrerings- og mangfolds direktoratets og Nasjonalbibliotekets regionale utviklingsmidler.
- **Vegforvaltning** – overføring av Statens vegvesens regionapparat og fylkesavdelinger.
- **Tannhelsetjeneste** – må fortsatt være en fylkeskommunal oppgave.

Stortinget behandlet 8. juni 2017 (Innst. 385 S 2016-2017) regionreformen og vedtok å redusere dagens 19 fylker til 11, inkludert Oslo. Oppland og Hedmark fylker slås sammen til et innlandsfylke, mens Buskerud, Akershus og Østfold slås sammen til fylke Viken. Det gjennomføres tilsvarende sammenslåinger i fylkesstrukturen i hele landet, bortsett fra i Møre og Romsdal og Rogaland. Prosesser med grensejusteringer vil være aktuelt i hele landet. Sammenslåingen gjelder med virkning fra 1.1.2020 (med unntak av det nye Trøndelag, som opprettes fra 1.1.2018).

Regjering og Storting begrunner dette med at denne inndelingen bedre vil kunne løse de samfunnsutfordringene regionene står overfor og legge til rette for en styrket samfunnsutviklerrolle for fylkeskommunene.

Stortinget legger til grunn at større og mer funksjonelle fylkeskommuner vil kunne styrke lokaldemokratiet og vekstkraften, samt legge grunnlaget for bedre samarbeid med andre regionale aktører og en styrket samfunnsutvikling.

1.1 Regjeringens mål med regionreformen

- Legge til rette for positiv samfunnsutvikling i alle deler av landet, ut fra regionale fortrinn, forutsetninger og prioriteringer.
- Legge til rette for samordnet oppgaveløsning, samordning av sektorer og prioriteringer, og for sektorovergripende initiativer.
- Bidra til forenkling og tydeliggjøring av ansvarsdelingen innenfor samfunnsutvikling.
- Større fylkeskommuner som har bedre mulighet til å være likeverdige partnere i samarbeid med statlige aktører, og som bedre vil kunne fremme innbyggernes og næringslivets interesser overfor nasjonale myndigheter.
- Større fylkeskommuner med større kapasitet og kompetanse i oppgaveløsningen, og som gir stordriftsfordelinger og frigjøring av ressurser til tjenesteproduksjon.

I Innst 385 S framgår det under pkt 1.5.4 at det i sammenheng med regionreformen vil være kommuner som på grunn av for eksempel bo- og arbeidsmarked vil ønske å bytte fylke.

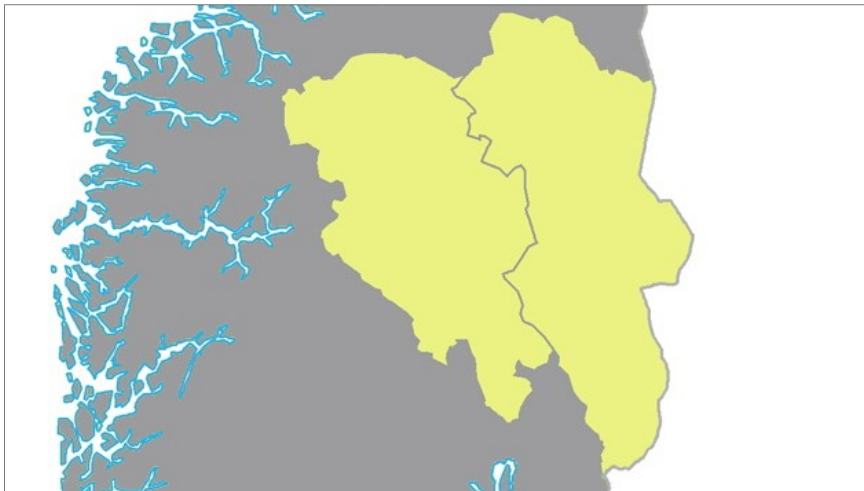
Stortingsflertallet sier også at en reform vil kunne legge til rette for at unaturlige grenser mellom fylkeskommunene forsvinner

Fylkesmannsembetene har fått samme inndeling som fylkeskommunene og ny struktur iverksettes fra 1.1.2019.

1.2 Regionale prosesser

Først etter stortingsvalget 2017 som ga som resultat at Solberg-regjeringen fortsatte, ble det endelig avklart at regionreformen ville bli iverksatt. Mange av regionprosessene var satt på vent til denne avklaringen kom.

1.2.1 Oppland og Hedmark

Innlandet

Oppland: 25 192,1 km² og 189 476 innbyggere fordelt på 26 kommuner.

Hedmark: 27 397,8 km² og 196 190 innbyggere fordelt på 22 kommuner.

Samlet: 52 590 km² og 386 000 innbyggere fordelt på 48 kommuner.

Regionreformprosessen i Oppland startet med sondering og nabopratt med aktuelle nabofylker. Ingen andre fylker enn Hedmark ønsket da å gå i videre prosess med Oppland. Det har vært dialog med politisk ledelse i Akershus og Buskerud i tillegg til Hedmark. Fylkestingene i Hedmark og Oppland gjorde i juni 2016 likelydende vedtak om å be om en utredning som et beslutningsunderlag for en eventuell etablering av en ny folkevalgt region i Innlandet, bestående av dagens Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune.

Fylkestingene i Oppland og Hedmark har valgt respektive fellesnemnder for å avklare de prinsipielle sidene ved sammenslåingen av de to fylkene. Fellesnemndene var kommet til enighet 20.12.2017 og følgende ble presentert:

Det nye fylket skal ha navnet Innlandet fylkeskommune og ha politisk og administrativt hovedsete på Hamar. For øvrig skal de administrative funksjonene i en viss grad deles mellom Hamar og Lillehammer. Fylkestinget skal ha 57 representanter og styres etter formannskapsmodellen.

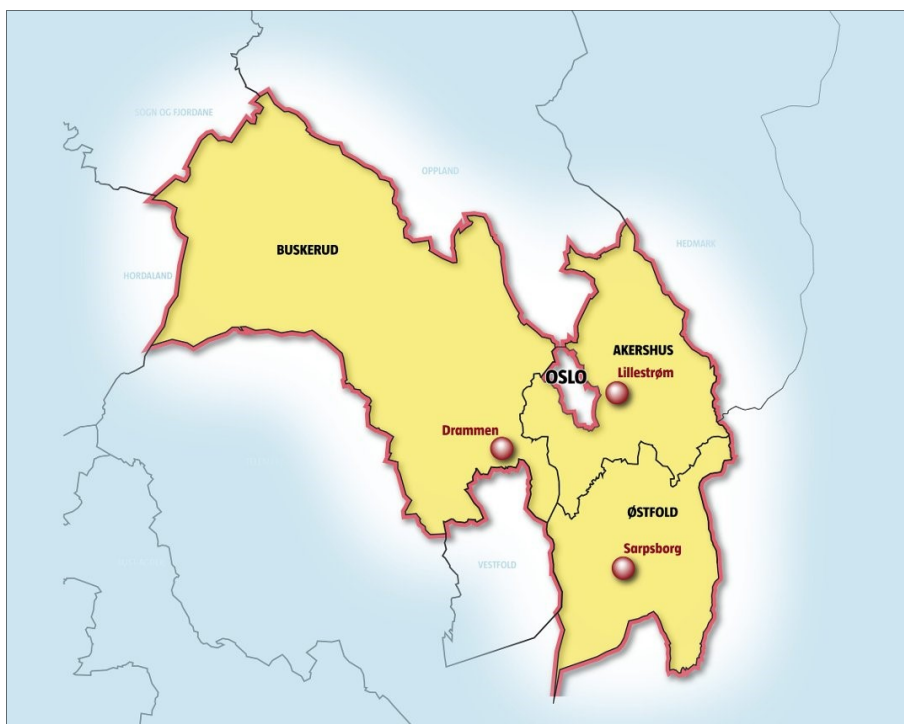
Fylkestingene i Oppland og Hedmark skal godkjenne avtalen i midten av januar.

1.2.2 Akershus, Buskerud og Østfold

Fylkene Østfold, Akershus og Buskerud som skal fusjonere til Viken fylkeskommune, har arbeidet lengre med prosessen og hadde blant annet utarbeidet en felles intensjonsavtale på vårparten 2017. Denne fikk imidlertid forskjellig skjebne ved behandlingen i fylkestingene. Disse fylkene var derfor klare til å gå videre med utgangspunkt i intensjonsavtalen etter Stortingsvalget. Alle tre fylkesting har vedtatt navnet på det nye fylket (Viken), at det nye fylkestinget skal ha 87 medlemmer og en fylkesnemnd bestående av 34 medlemmer. Viken fylkeskommune får en parlamentarisk styringsform og hovedkontoret skal ligge ved togstasjon i Akershus vest, nærmest mulig Oslo. I tillegg vil Viken ha kontor i Nedre Glomma i umiddelbar nærhet til togstasjon, med om lag en fjerdedel av arbeidsplassene knyttet til sentraladministrative funksjoner.

Viken fylkeskommune hadde sitt konstituerende møte i fylkesnemnda den 8. desember 2017 med vedtak om leder og nestleder, oppnevning av arbeidsutvalg, reglement for partssammensatt utvalg, fremdriftsplan, og strategi for rekruttering av prosjektleder. Fellesnemndas første møte etter at den er konstituert finner sted på Kongsberg i Buskerud, 4. - 6. januar 2018. I februar møtes partene på Fornebu i Akershus.

Viken

Østfold: 4 180,68 km² og 292 893 innbyggere fordelt på 18 kommuner (færre fra 2020).

Akershus: 4 917,94 km² og 604 368 innbyggere fordelt på 22 kommuner (færre fra 2020).

Buskerud: 14 910,93 km² og 279 714 innbyggere fordelt på 21 kommuner (færre fra 2020).

Samlet: 24 010 km² og 1 177 000 innbyggere fordelt på ca. 50 kommuner fra 2020

1.3 Endring av fylkesgrenser

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har instruert fylkesmennene om å gå i dialog med kommunene i randsonene av de nye fylkene for å avklare om det er aktuelle kandidater for fylkesbytter. Dersom det er kommuner som ønsker fylkesbytte som skal gjelde fra 1. januar 2020, ber departementet om at tidsplanen følger disse milepælene:

- Desember 2017/Januar 2018 – vedtak i kommunestyrene.
- Februar 2018 – fylkesmannens vurdering.
- Februar/Mars 2018 – vedtak i fylkestingene.

KMD legger i sin prosess opp til at kommunen sender sine vedtak til fylkesmannen og fylkeskommunen. Fylkeskommunen sender sine vedtak til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

For fylkesgrensejusteringer som iverksettes fra 1. januar 2020, vil departementet legge til rette for at innbyggerne kan stemme til fylkestinget i sine nye fylker ved fylkestingsvalget høsten 2019.

1.3.1 Kommunal utredningsprosess

Jevnaker og Lunner kommune har vedtatt at utredningsarbeidet skal skje parallelt med bistand fra regionrådssekretariatet med sikte på å avklare om Hadelandskommunene bør tilhøre det nye «Innlandet» (Oppland og Hedmark) eller bli med i Viken (Akershus, Østfold og Buskerud)

Mandat som ble lagt frem i kommunestyrene:

«Det igangsettes et utredningsarbeid om framtidig regional tilhørighet for kommunene på Hadeland. Regionrådssekretariatet for Hadelandsregionen bes om å koordinere arbeidet i samarbeid med fagpersonale fra kommunene.

Utredningen må gi svar på hvilke konsekvenser det vil kunne ha for den enkelte kommune enten å endre fylkestilhørighet til Viken eller forbli i Innlandet. Det er viktig at utredningen oppsummeres i konklusjoner for den respektive kommune.»

Viktige tema som belyses i en utredning på Hadeland om fylkestilhørighet:

Tema	Spørsmål som skal utredes	Faktorer som skal vurderes
Vekstkraft og regional utvikling	Hvordan kan kommunene spille en sterkere og mer slagkraftig rolle som utviklingsaktør i en ny region?	Demografi Næringsutvikling Regionale virkemidler og regionalt fokus Sentrum - periferi
Bo og arbeidsmarkedsregion	Hvordan vil en ny region påvirke befolkningens muligheter for arbeid og inntekt?	Pendling Sysselsetting Arbeidsmarkedstilbud
Infrastruktur	Hvordan sikre helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn i en ny region?	Kollektivtransport (tilbud og organisering) Jernbane Riks- og fylkesveier Bredbånd
Politisk innflytelse	Hvilken politisk innflytelse vil Hadelandskommunene få i en framtidig region?	Regionalt og statlig nivå
Kulturell tilhørighet og identitet	Hvordan vil en ny region styrke kulturtilbud og identitet for befolkningen på Hadeland ?	Hvor bruker innbyggerne kulturelle tilbud? Hvor opplever vi «å høre til»? Følelsen av identitet.
Kompetanse	Hvordan vil en ny region bidra til mulighetene for utdanning og kompetanseutvikling for innbyggerne på Hadeland?	Videregående opplæring Universitet- og høyskoleutdanning Etterutdanning
Statlig organisering kontra regional utvikling	Hvordan vil en ny region påvirke innbyggernes og kommunenes forhold til regional stat og nasjonale statlige organer?	Regional stat og nasjonale statlige organer (politi, spesialisthelsetjenester, vegvesen etc.)

Vedtak i Lunner:

«Lunner kommune vedtar mandatet for utredning av framtidig regiontilhørighet for Hadelandsregionen. Utredningsarbeidet skjer parallelt i Jevnaker, Gran og Lunner med bistand fra regionrådssekretariatet. Utredningen gjennomføres innen 1. februar 2018.»

Vedtak i Jevnaker:

«Mandat for utredning av framtidig regiontilhørighet godkjennes.

Utredningsarbeidet skjer parallelt i Jevnaker, Lunner og Gran med bistand fra regionrådssekretariatet.

Utredningen legges fram for beslutning om framtidig regiontilhørighet innen 15. desember.»

Vedtak i Gran:

«Det er ikke aktuelt for Gran kommune å delta i utredningsarbeidet knyttet til framtidig regiontilhørighet på dette tidspunktet.»

2. Nye fylkeskommuner

En må forvente endringer i forhold til dagens ordninger i Oppland. I denne utredningen er det ikke noe null-alternativ. Hadelandsregionen vil oppleve endrede forutsetninger som følge av at Oppland og Hedmark fylke slås sammen til nytt fylkesmannsembete og ny fylkeskommune. Det kan også være en utfordring for prosessen at fylkesmannen som skal sende inn sine anbefalinger til departementet har uttalt at han ikke ønsker at Hadeland eller enkelte kommuner skal skifte tilhørighet. Det kan dermed stilles spørsmål om hvordan man videre kan sikre en god og objektiv behandling.

Alle fylker unntatt Rogaland, Møre og Romsdal, Finnmark og Oslo blir nydannet fra 1.1.2020. I resten av landet blir det endringer, også for våre kommuner og våre innbyggere. Hadelandsregionen vil oppleve endrede forutsetninger som følge av at Oppland og Hedmark fylke slås sammen til nytt fylkesmannsembete og ny fylkeskommune.

Utgangspunktet for utredningen er konsekvensen for:

Lunner: 291,84 km² og 9080 innbyggere.

Jevnaker: 225,72 km² og 6780 innbyggere (30.9.2017).

Hva betyr disse endringene for våre kommuner? Hva vil en ny fylkeskommune bestående av Oppland og Hedmark med klar tyngde fra Mjøsa og nordover bety for oss? Hva vil en stor ny region, som vi ligger tett inntil, kunne gi av muligheter og utfordringer for våre kommuner?

Hadelandsregionen må se på hva som er drivkreftene for regional utvikling, og hvordan virkemiddelapparatet og ny regional struktur påvirker disse. Det vil bli nye interessefellesskap og interessemotsetninger innen og mellom de nye regionene. Hvordan vil dette endre forutsetningene for kommunene på Hadeland for å kunne utøve innflytelse på regionalt og statlig nivå? Hadeland er en del av Osloregionen og har en sentral beliggenhet med Romerike i sør og øst, Ringerike i vest og Gjøvikregionen i nord. Dette gjør at regionen vil bli omkranset av den nye Viken som har mange sammenfallende muligheter og utfordringer med Hadeland.

Det kan være en utfordring om man ikke frigjør seg fra dagens fylkesgrenser som utgangspunkt for funksjonelle bo- og arbeidsregioner. Dagens fylkesgrenser følger den gamle Amtsgrensen fra slutten av 1600-tallet.

Vurderingen av ny fylkestilhørighet kan ikke utredes fullt ut. Det er svært mange ulike variabler som må vurderes og vektes opp mot hverandre. Om Jevnaker og Lunner skal tilhøre det nye fylket i Innlandet eller det nye Viken-fylket er derfor en sak som krever politisk helhetsvurdering, der framtid må telle mer enn nåtid og fortid.

2.1 Bo- og arbeidsmarkedsregion

Pendling blir mye brukt som et parameter for tilhørighet og fornuftig kommunal og regional avgrensning. Innbyggerne i Jevnaker og Lunner pendler mye internt og til nærliggende regioner. I NIBR rapport 2013:1 er Gran og Lunner plassert i Bo- og arbeidsregion (BA) 5 Oslo, sammen med alle kommunene i Akershus, tre fra Østfold og to fra Buskerud.

Som tabellene viser er utpendling sørover og vestover den mest dominerende. Selv om pendlingen sørover fra Lunner har gått ned noe de siste årene er det fortsatt ca 40% av Lunnens befolkning som pendler til Osloregionens arbeidsmarked, dette er større enn fra mange kommuner i Akershus.

Det er også mange lokale arbeidsplasser. 45% av Lunnens befolkning arbeider enten i Lunner eller Gran.

Bosted	Pendlingsretning							
	Sørover - Osloregionen		Vestover - Ringerike/Hole		Internt - Hadelandskommunene		Østover- Gardermoen	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Lunner 2000	2129	48 %	92	2 %	1998	45 %	32	0.8%
Lunner 2017	1848	40,50 %	146	3 %	2137	47 %	136	3 %
Jevnaker 2000	320	10,50 %	779	25 %	1776	54,50 %	25	0,80 %
Jevnaker 2017	356	11 %	1027	32 %	1590	49 %	60	2 %

Tabell 1: Pendling fra Jevnaker og Lunner. Antall og % av sysselsatte i kommunen

Noe av hensikten med regionreformen er å få mer helhetlig areal- og transportplanlegging. Denne planleggingen bør ta utgangspunkt i bo- og arbeidsmarkedsregionene, slik at det skal være mulig å legge til rette for at innbyggerne og næringslivet kan fungere enklest mulig innenfor sine respektive «hverdagsregioner». Arbeid, bolig og transport hører naturlig sammen. Dette bør i størst mulig grad tilrettelegges under en samlet ledelse med tilhørende virkemidler. Eksempler på slike virkemidler er forbedring i kollektivtrafikken: hyppigere togavganger, raskere tog, flere bussruter, bedre samt veier som har god kapasitet og standard. I forhold til bussruter kan det være avgjørende hvilke fylke kommunene tilhører.

Det vil være vanskelig for Lunner og Jevnaker å delta i plansamarbeid som legger til grunn viktig infrastruktur og samfunnsutvikling for kommunene uten å høre til samme fylke som kommunene i tilhørende BA-region. Det har man tidligere sett gjennom plansamarbeidet til Oslo og Akershus som Hadelandskommunene ikke fikk ta del i.

Med tilhørighet til Viken er det sannsynlig at Hadelandskommunene får bedre tilknytning mot de store arbeidsmarkedene i sør, vest og øst siden dette er en fylkeskommunal oppgave.

Ellers er den strategiske beliggenheten til Hadeland i forhold til arbeidsmarkedene uavhengig av fylkestilhørighet. Det er lite sannsynlig at regionreformen har stor innvirkning på befolkningens muligheter for arbeid eller for nyetableringer og næringsvekst i regionen. Et mulig unntak til dette kan være om det skulle finnes omdømmemessige eller psykologiske sperrer for

kompetansearbeidskraft med utgangspunkt i hovedstadsregionen å potensielt skulle forholde seg til Innlandet som et fremtidig bo- og arbeidssted.

2.2 Infrastruktur

I tillegg til bl.a. de psykologiske drivkreftene, vil infrastrukturen i framtida sannsynligvis ha stor påvirkning på hvor folk bosetter seg og hvor de kan jobbe. Spesielt småbarnsforeldre er avhengig av praktiske transportmuligheter for å hamle opp med «tidsklemma». Med god infrastruktur inn mot de store arbeidsregionene i nærheten som Oslo, Hønefoss og Gardermoen-området vil det være sannsynlig at flere bosetter seg i Lunner og Jevnaker.

Store nasjonale investeringer innen vei og jernbane vil det neste tiåret knytte regionen tett til hovedstadsregionen og gi store muligheter for både nærings- og befolkningsvekst. Regionen er en del av Oslo-regionen. Dette vil antakelig føre til vekst i innbyggertallet de neste 20-30 årene.

Det er mange kommuner og regioner som ønsker å ta del i veksten rundt Oslo. Kommunene må derfor vurdere hvordan de best kan delta i denne konkurransen om tilflytting og næringsetablering.

Denne regionkrympingen gjennom infrastrukturutbedringer vil gi store og omfattende vekstimpulser for nærings- og samfunnslivet på Hadeland og Ringerike. Ringerikebanen og ny trase for Gjøvikbanen ut av Oslo vil kunne medføre at våre attraktive områder vil være innenfor en 30 minutters reisetid til det sentrale Oslo og Viken. Veksten og utviklingen som vil følge denne infrastrukturbyggingen er forventet å bli formidabel. Øst-vest bane prosjekt som via Roa kan forbinde Gardermoen med Ringerike og Ringerikebanen, på samme måte som E-16, vil ventelig ha større muligheter for å kunne bli realisert ved at Lunner kommune får være i plansamarbeid med Oslo-Akershus.

2.2.1 Vei og Bane

Infrastruktur og gode kommunikasjonslinjer er avgjørende viktig for positiv samfunnsutvikling.

Dermed kan dette være et viktig punkt for hvor Hadelandskommunen bør ha tilhørighet i fremtiden.

Hadelandsregionen har i lengre tid jobbet proaktivt med langsiktig påvirkningsarbeid for å bedre infrastrukturen til og gjennom regionen. Gjennom de siste årenes kontinuerlige og målrettede arbeid har vi fått gjennomslag for konkrete tiltak og nye utredninger som vil gagne vår region. Dette har vi oppnådd gjennom samarbeid med Ringeriksregionen og via prosjektet Stor-Oslo Nord.

Forbindelsene på veg og bane til og fra Hadeland er for dårlige. Dette reduserer mulighetene for utvikling i regionen og bidrar til at fordelene med å være sentralt plassert reduseres.

Det går to nasjonale transportkorridorer gjennom regionen. Disse følger de regionale utviklingsaksene:

- Nord-sør aksen: Gjøvik – Oslo. Er en del av transportkorridor 6 Oslo – Trondheim. Med Gjøvikbanen og Rv 4 som viktige transportårer for regionen.
- Øst-vest aksen: Gardermoen – Ringerike. Er en del av transportkorridor 2

Riksgrensen – Oslo m/forgreining nord for Oslo til Hokksund. Med E 16 som viktig transportåre for regionen.

I tillegg er jernbanestrekningen fra Oslo til Hønefoss, over Roa, en del av transportkorridor 5 Oslo til Bergen når det gjelder gods.

Hadelandsregionen ønsker å bidra til god infrastruktur og lave avstandskostnader, med gode og helhetlige løsninger for bolig, næring og transport. Det er en forutsetning at transportsystemet ikke reduserer muligheten til å utvikle attraktive bosteder, men bidrar til å skape et positivt bomiljø med et attraktivt arbeidsmarked og med god kommunikasjon for folk og næringsliv.

Skal vi oppnå et vei- og jernbanenett i tråd med behovet til befolkningen og næringslivet på Hadeland trenger vi kontinuerlig påvirkningsarbeid ovenfor sentrale beslutningstagere slik vi har hatt gjennom prosjektene Stor-Oslo Nord og Ringerikes Vei & Bane 2018. Dette arbeidet er tidkrevende og komplisert og trenger dermed langsiktig tenkning.

I utgangspunktet er det Oppland fylkeskommunen som er høringsinstans for regjeringen og stortingets behandling av Nasjonal transportplan. Oppland fylkeskommune har gjennom de siste NTP prosessen samkjørt sine innspill med likelydende vedtak i Hedmark. Behovet for å opprette en egen organisasjon med ansatt prosjektleder i Stor Oslo-Nord, og benytte prosjektet Vei og Bane 2018, kommer som et direkte resultat av at vår regions hensyn ikke blir godt nok ivaretatt av fylkeskommunale prosesser i Innlandet. Samtidig er det ikke sikkert det vil bli noe lettere å få gjennomslag for våre prioriteringer i den kommende Viken. Men Hadelandskommunene vil i fremtiden også ha sammenfallende interesser med våre naboer på Romerike, Ringerike og Gjøvikregionen.

Oppland fylkeskommunes manglende engasjement for Vestoppland har resulterte i at Dovrebanen og E6 er prioritert foran Gjøvikbanen, Ringeriksbanen, R4 og E16. Det er gledelig med gjennomslag

for byggingen av Ringeriksbanen men dette kommer uten støtte fra Oppland og Hedmark. Fremover vil disse strekningen være den viktigste prioriteten for Hadeland.

Ingen av de kommunene har fylkesveier som hoved ferdselsåre internt eller ut av kommunen. Dermed blir trolig prioritertingene av fylkesveier i de kommende fylkeskommunene ikke en avgjørende faktor. Det er vanskelig å forutse hvilken fylkeskommune som best vil ivareta investeringer, drift og oppgradering av vedlikeholdsetterslepets på fylkesveinettet.

2.3 Kollektivtransport

I dag har ingen av fylkene som skal fusjonere felles kollektivløsninger innenfor busstrafikk. Alle fylkene har sine selskaper, selv om Akershus samarbeider med Oslo gjennom Ruter.

- Opplandstrafikk, Hedmark trafikk, Østfold kollektivtransport, Brakar og Ruter.

Det er vanskelig å forutse konsekvensene av de kommende fusjoneringene av disse selskapene, men pendlermønsteret for kommunene er tydelige, og våre innbyggere vil i fremtida i hovedsak ha sine arbeidsreiser til Viken. For Jevnaker og Lunner er pendlingen til Oppland og Hedmark ubetydelig. Dermed vil kollektivløsningene på vei og bane i Viken være viktig for samfunnsutviklingen og attraktiviteten som bo-region. For innbyggerne i Lunner og Jevnaker vil pris, gode overgangsløsninger og frekvens på avganger i forbindelse med jobbreiser være det viktigste i fremtiden. Dette taler for å være nært knyttet opp til kollektivløsningene i Viken, som trolig blir samkjørte med Ruter. I dag ville mange av våre innbyggere kunne spart pendlerutgifter ved et slikt samarbeid. Men et framtidig Innlandsfylke kan også fremforhandle gode overgangsløsninger med Viken, NSB og NSB Gjøvikbanen.

2.4 Vekstkraft og regional utvikling

En sentral problemstilling er om Hadeland er mest tjent med å være en sentral del av utkanten, eller utkanten av det sentrale i forhold til virkemiddelapparatet, vekstkraft og regional utvikling. Jevnaker og Lunner vil uavhengig av fylkestilhørighet ligge sentralt plassert mellom kommuneregioner i positiv vekst og utvikling i både i nord, sør, øst og vest. Disse to kommunene har god befolkningsvekst og kan forvente en økning når de store samferdselsprosjektene blir ferdigstilt. Kommunene har også betydelige tomtereserver til boliger og til næringsformål.

Oppland og Hedmark har en demografisk utvikling med relativt sterk befolkningsnedgang, samtidig som en stadig større andel av befolkningen blir eldre. Demografien i det kommende Viken er mer sammensatt med store geografiske variasjoner, men har en bedre balanse mellom kjønnene og bedre alderssammensetning. Store deler av Oslo og Akershus opplever nå en «yngrebølge» som et resultat av den nasjonale sentraliseringen. Det gir andre utfordringer enn en «eldrebølge».

2.4.1 Virkemidler

Virkemiddelapparatet er en betegnelse som best kan beskrives som de offentlige aktørene som skal bidra til positiv nærings- og samfunnsutvikling. De mest sentrale er fylkeskommunens utviklingsavdelinger, Fylkesmannens skjønnsmidler, Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd.

Midlene disse organisasjonene har til rådighet er styrt fra nasjonale myndigheter med rammer og retningslinjer. For en region som Hadeland er samspillet med virkemiddelapparatet viktig for å sikre en positiv utvikling. Det avgjørende for å kunne utløse støtte gjennom de ovennevnte virkemiddelaktørene er et aktivt næringsliv, gode ideer og godt regionalpolitisk samarbeid, som støtter opp om og framsnakker de gode initiativene.

Det er i midlertid utfordrende å skulle vurdere om samspillet eller muligheten for tildelinger vil endre seg om kommunene blir med i den ene eller andre fylkeskommunen. Store deler av både det nye Hedmark/Oppland og Viken vil være definerte distriktsområder med behov for utviklingsmidler. Lunner vil også omfattes av det som kan kalles «allmenne» virkemidler og som gjelder uavhengig av geografisk plassering. Sannsynligvis påvirker ikke fylkestilhørigheten i noen særlig grad om man lykkes i å få tilskudd til satsinger eller ikke. Men det kan tenkes at det vil kunne være lettere å finne et interessefellesskap med nabo-kommuneregionene og som sådan kunne gjøre felles sak.

2.4.2 Næringsutvikling og landbruk

Næringslivet på Hadeland samspiller allerede på tvers av fylkesgrenser og er i liten grad påvirket av fylkesgrenser, selv om de er avhengig av riktig kompetanse og godt samspill med virkemiddelapparatet. Det kan hevdes av kommuners reguleringer og nasjonale rammebetingelser er viktigere faktorer for næringslivets positive vekst og utvikling.

Representanter for landbruksnæringa og landbrukskontoret har tidligere gitt uttrykk for en tilknytning til Oppland og at produksjonen deres har mye felles med produksjonen for øvrig i fylket. Samtidig påvirkes tilskuddsordningene i liten grad av fylkestilhørighet, men av hvilke nærings- eller dyrkningssoner området tilhører. Det kommende Viken vil ha store rurale områder med tilsvarende

produksjon som landbruket i Lunner og Jevnaker. Eksempelvis har landbruket på Hadeland vesentlig flere likheter med Romerike og Ringerike enn med fjell-landbruket i Innlandet.

I forhold til fylkeskommunens oppgaver er det per i dag ingen fylkeskommunale midler som brukes direkte på næringsutvikling. Det er stort sett gjennom partnerskapsmidler Hadelandskommunene får noe støtte til dette fra fylket. Det er kun Oppland fylkeskommune som gjennom partnerskapsavtaler fordeler 2,5 millioner årlig ut til regionrådene og det er dermed usikkert om denne ordningen vil fortsette i en ny fylkeskommune. Hadelandskommunene ligger ikke innenfor den statlige «virkemiddelsoenen», og så fremt dette ikke endres i fremtiden vil det sannsynligvis ikke fordeles mer midler til næringsutvikling på Hadeland fremover enn i dag, uavhengig av fylkestilhørighet.

2.5 Politisk innflytelse

Fylkeskommunene som skal danne Viken har vedtatt å ha en parlamentarisk styringsform i den nye fylkeskommunen, mens det ligger an til at Oppland og Hedmarks vil benytte formannskapsmodellen som styringsform i Innlandet fylkeskommune.

Det er fordeler og ulemper med begge styringsformene og derfor vanskelig å skulle konkludere med hvilken styringsform som er best i demokratisk perspektiv, og hvilken styringsform som gir politikere og innbyggere den beste muligheten for deltagelse og påvirkning.

Parlamentarisme benyttes i dag i Oslo og Bergen kommuner, samt i Hedmark, Nordland og Troms fylkeskommuner. Hovedmodellen i kommunal styringsform er formannskapsmodellen.

Parlamentarismen i norske kommuner er ganske lik parlamentarismen på nasjonalt nivå. Noe som betyr at et byråd/kommuneråd eller fylkesråd leder sine respektive administrasjoner (som i departementene) og innstiller og iverksetter saker. Det er den operative og utøvende makt, men er avhengig av å ha tillit fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget. En kommune eller en fylkeskommune med parlamentarisme har ikke formannskap eller fylkesutvalg. Ordførerens rolle er også avgrenset til å være ordstyrer og representere kommunen eller fylket utad. Byrådet eller fylkesrådet vil vanligvis få delegert de fullmaktene som formannskapet og andre utvalg i kommunestyre ellers har. I Hedmark har opposisjonen vært kritisk til parlamentarismen som styringsform fordi det reduserer opposisjonens mulighet til innsikt og påvirkning. Det kan kanskje hevdes at parlamentarismen fungerer best der det er reelle politiske skillelinjer om de viktige samfunnsspørsmålene. Det politiske landskapet i Innlandet er relativt stabilt med langvarig flertall for

Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Slik sett vil det trolig kunne være mer åpent mellom de politiske blokkene i Viken.

Det nye Viken-fylket vil ha 1,19 millioner innbyggere, og Innlandet vil ha i underkant av 400 000. Lunner og Jevnaker med sine ca. 16 000 innbyggere kan veie tyngre befolkningsmessig i Oppland og Hedmark enn i Viken, men samtidig er interessefellesskapet sterkere med Romerike og Ringerike.

En problemstilling kan da være om interessefellesskap eller innbyggerantall er mest relevant i et demokratiperspektiv. Jevnaker og Lunner vil, sammen med Gran, utgjøre en stor region i Innlandet mens man i størrelse blir mindre enn i sentrale deler av Viken. Samtidig vil vi fortsatt ha vesentlig mindre regioner i utkanten av Viken og det kan vekke tyngre med felles utfordringer og muligheter fremfor befolkning.

Hvis Hadelandskommunene blir i Innlandet, vil regionen bli en utkant i forhold til Hamar og Lillehammer, som vil være de sentrale byene for fylkeskommunen og fylkesmannen. Mjøsområdet og dalførene (Valdres, Gudbrandsdalen og Østerdalen) har helt andre arbeidsmarked og utfordringer enn Hadelandskommunene.

Samtidig har Hadeland og Gjøvikregionen tilsammen 1/3 av alle innbyggerne i det nye Innlandet-fylket og bør derfor kunne få en del innflytelse både i fylkestinget og blant representantene på Stortinget.

I Viken vil Jevnaker og Lunner kun ha en liten andel av og det kan tenkes at den politiske innflytelse vil bli liten sett i forhold til å relativt få representanter i fylkestinget fra denne regionen. Samtidig er det mange områder i det nye Viken-fylket som har liknende utfordringer og muligheter som Hadeland har når det gjelder å ligge i randsonen rundt Oslo. Dersom Jevnaker og Lunner gjør felles sak med naboregionene, vil det være gode muligheter for å få innflytelse på de politiske prosessene og resultatet av disse. Samarbeid med andre kommuner vil være en forutsetning for å få økt politisk innflytelse i det nye fylkeslandskapet.

Fylkene utgjør valgdistriktene for stortingsrepresentantene og vil dermed bli endret som følge av fylkesreformen. Men siden antall valgdistrikter er inntatt i Grunnloven, vil en endring først kunne skje fra stortingsvalget i 2025. Det skal også først utredes en ny mandatfordeling mellom fylkene.

Endringen med større valgdistrikter vil bli en utfordring for alle partier, som må endre sin organisering/arbeidsform som følge av denne reformen. Det vil bli større valgdistrikter og kontakten mellom stortingsrepresentant og velger/valgdistrikt vil lett bli mer distansert enn nå. Både Viken og

Innlandet vil omfatte store geografiske områder med store avstander fra sør til nord i fylket. I de nye fylkene som blir større enn i dag vil det være strategisk viktig å ha med folk fra Hadeland på fylkestinget. Og det blir viktig at det jobbes i partiene for å få folk fra Hadeland høyt opp på listene til Stortingsvalget.

I utredningen som ble gjort i forbindelse med mulig kommunesammenslåing av Gran og Lunner ble det konkludert med at dersom Akershus blir utvidet og Oppland og Hedmark går sammen i ny region burde Lunner (og Gran) se sørover og bli en del av den nye regionen siden man her ville finne kommuner mer like utfordringer enn kommunene i Innlandsregionen.

En annen dimensjon er antall kommuner. En kommune har ofte én stemme i fylkessammenheng, enten det gjelder i fylkeskommunen, fylkesmannen eller KS. Innlandet vil ha 48 kommuner etter sammenslåingen, Viken vil ha ca. 50 etter kommunereformen er gjennomført. Det vil derfor si at det ikke vil være stor forskjell på muligheten for å bli hørt i de to fylkene.

2.6 Kulturell tilhørighet og identitet

Når en snakker om Hadelands identitet tenker mange på Hadelands gamle historie, dvs. kongehistorien, de gamle kirkene, alle de verdifulle kulturminnene og gardshistorien. Denne historien er dokumentert i utallige bøker, fra Snorres Kongesagaer og til nyere historiske verker og populærvitenskapelige bøker.

Hadeland som begrep er i dag mer enn historien. Det aktive landbruket og landbruksproduksjonen er viktig, og ikke minst det visuelle bildet av kulturlandskapet, skogområdene og Randsfjorden.

Åsområder med vann og friluftsmuligheter er i dag også en viktig del av Hadelands identitet. De gamle vegfarene fra hovedstaden og til innlandet og videre mot Bergen og Trondheim var en viktig faktor som bidro til å skape Hadelands sentrale posisjon på Østlandet. I dag gir nærheten til Oslo vår region en unik mulighet til å presentere disse kvalitetene for store befolkningsgrupper.

Sett utenfra har Hadeland mange fellestrekk, men om en ser mer detaljert på regionen finner vi også variasjoner og ulikheter. Folks lokale tilhørighet og identitet varierer trolig noe men de fleste har et bevisst forhold til begrepet Hadeland. Mye tyder på identiteten i større grad er knyttet til eget bosted enn kommunen som sådan.

Hadelendingenes tilhørighet til innlandet er vanskelig å vurdere. Det vil trolig variere

avhengig av slektstilknytning, arbeidssted og hvor lenge en har bodd på Hadeland. Signaler viser at ungdom ikke har så sterke meninger om hvilket fylke vi bør høre til, og det ser ut til at mange voksne hadelendinger har samme holdning.

Historisk har hadelandsidentiteten knyttet kommunen sammen samtidig som man i hele nyere historie har hatt nært felleskap med andre regioner gjennom arbeidspendling og fritidsaktiviteter. Identiteten hang tidligere nært sammen med det klassesdelte- bonde, handels og industrisamfunnet. Det kan hevdes at den økte sosiale mobiliteten og tilflytningen i nyere tid har endret denne tilhørigheten.

Hadelandsidentiteten har vært nært knyttet opp mot Oppland og i særdeleshet Vestoppland i en historisk kontekst. Siden nå Oppland uansett forsvinner som region kan man kanskje anta at den lokale felles identiteten styrkes og interessefellskap blir viktigere. Dermed kan man kanskje vurdere det som uheldig at den lokale identiteten forvitrer og fragmenteres i forskjellige fylkeskommuner. Innbyggerne på Hadeland har alltid hatt en sterkere kulturell tilhørighet inn mot det kommende Viken enn resten av Hedmark og Oppland, bortsett fra Gjøvik og Toten. Innbyggere i Jevnaker og Lunner benytter seg av opplevelser innenfor kunst, kultur, idrett og fritid i Viken og Oslo fremfor Lillehammer og Hamar. Unntaket kan være innenfor fritidsbebyggelse i fjellet men også her står deler av nåværende Buskerud og ikke minst langs sjøen i det kommende Viken sterkt.

2.7 Kompetanse

Opplæring er fylkeskommunenes viktigste og største oppgave. Over halvparten av de fylkeskommunale budsjettene går til opplæringen, og regionreformen vil uansett utslag ha stor betydning for organiseringen av opplæringen på Hadeland. Det er viktig å reflektere over hvilken betydning et eventuelt regionskifte vil ha for opplæringen og kompetansenivået i regionen.

Det formelle kompetansenivået i befolkningen på Hadeland ligger under landsgjennomsnittet. Årsaken til dette finnes trolig i generell nasjonal samfunnsutvikling og utviklingen i lokalt næringsliv. I likhet med resten av Innlandet har Hadeland en næringsstruktur som i liten grad har etterspurt høy formell kompetanse. Realkompetanse har vært sterkere etterspurt. Det næringslivet som etterspør høy formell kompetanse er i større grad konsentrert rundt de større byene.

Fra næringslivet rapporteres det imidlertid ikke om store utfordringer med å skaffe kompetent arbeidskraft. Unntaket er etterspørsel etter ingeniører og noen smalere fagfelt som krever høy

kompetanse innen realfag. En av årsakene til dette kan være at kompetansebehovene i stor grad dekkes gjennom intern opplæring i bedriftene.

Til tross for at Hadeland ligger under gjennomsnittet for fylket, er det bare byene i Oppland som har en høyere andel av befolkningen med høyere utdanning enn Lunner.

2.7.1 Videregående utdanning

Hadeland VGS er en av de mest komplette skolene i Oppland og er en veldig stor og viktig kompetansesarbeidsplass i regionen. Skolen stod ferdig og startet opp i nye og moderne lokaler i august 2012. Skolen har et bredt utdanningstilbud og er dimensjonert for 850 elever. Skolen har hele tiden hatt vesentlig flere elever enn den er dimensjonert for, og denne utviklingen ser ut til å fortsette. Dette medfører mangel på undervisningslokaler og legger begrensninger på muligheten for utvikling av nye utdanningsprogram som næringslivet og samfunnet for øvrig etterspør.

Hadeland videregående skole har i lang tid arbeidet planmessig med entreprenørskap og har etablert mange elevbedrifter som har hevdet seg godt i konkurranse med andre skoler. I tillegg har skolen lang tradisjon for internasjonalt arbeid.

Elevtallene fra 2017-2018 viser at Hadeland Videregående Skole er det klare valget for ungdommene fra Lunner. Kun 6 elever søkte seg andre steder enn Hadeland.

Fylke	Skole	JEVNAKER	LUNNER
Private	Oslo By Steinerskole	1	
	Norges Toppidrettsgymnas Bærum AS	2	
	Haugesund Toppidrettsgymnas AS	1	
	Natur videregående skole		1
	Tyrifjord videregående skole	1	
Oppland	Gausdal videregående skole		1
	Lillehammer videreg skole, avd Nord	1	1
	Lillehammer videreg skole, avd Sør	1	
	Gjøvik videregående skole	2	2
	Raufoss videregående skole	1	
	Hadeland videregående skole	97	130
Buskerud	Ringerike videregående skole	55	
	Hønefoss videregående skole	34	
	Åssiden videregående skole		1
Vestfold	Melsom videregående skole	1	
Telemark	Rjukan videregående skole	1	
Total		198	136

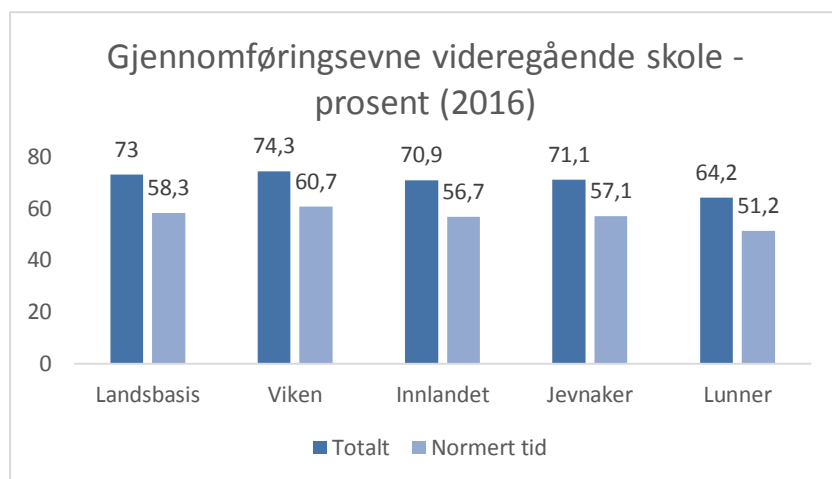
Figur 1: Elevtall Lunner og Jevnaker 2017-2018

For elevene i Lunner vil vi kunne anta at de vil fortsette å rette sin hverdag mot Hadeland ved et evt. regionskifte.

Gjennomføringsevne

I videregående skole sier gjennomføringsevnen noe om kvaliteten på skolene. På landsbasis viser tallene fra 2016 at 73 % av alle elever gjennomfører sin videregående utdanning i løpet av fem år. I nye Viken er dette 74,3 %. Til sammenligning har nye Innlandet en gjennomføringsprosent på 70,9 %.

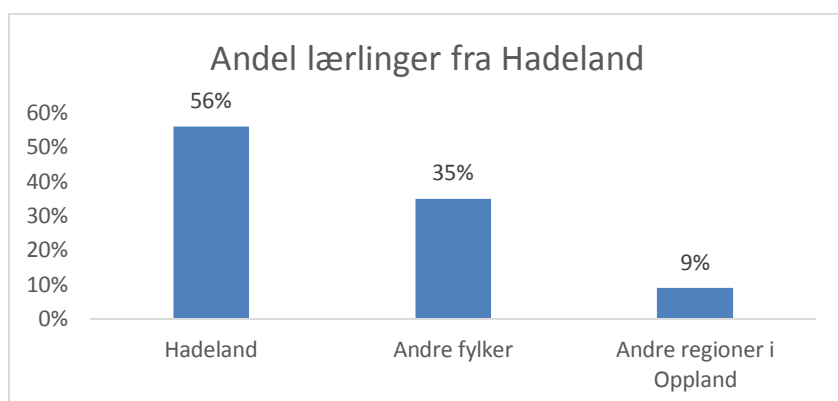
Figur 1 sammenligner gjennomføringsevnen for Viken og Innlandet med Lunner og Jevnaker. I Lunner er gjennomføringsevnen på henholdsvis 64,2 %. Vi kan muligens dra fordel av å bli en del av Akershus, som har en gjennomføringsevne på 79 %, i tillegg til den høyeste andelen som fullfører på normert tid (3 år). Kun 51 % av elevene fra Lunner fullfører vgs på normert tid.

Figur 2: Gjennomføring innen 5 år

Lærlinger

Lærlinger, som også er en del av den videregående utdanningen, er svært viktig for regionen. I denne sammenhengen er det relevant å se *hvor* elevene fra Hadeland får lærlingkontrakter. I overkant av hver tredje kontrakt for lærlinger hjemmehørende på Hadeland tegnes i andre fylker, tilsvarende 35 %. I 2017 var ca. 92 % av disse kontraktene tegnet i Oslo, Akershus eller Buskerud.

Figur 3: Hvor lærlinger fra Hadeland får kontrakt (2016-2017)

Tallene sier noe om at lærlingene som ikke får kontrakter på Hadeland beveger seg sørover, mer enn oppover i Oppland. Av de 9 % som får kontrakt i andre regioner i Oppland er dette i all hovedsak mot Gjøvik-regionen.

Tilbud til voksne

Gran og Lunner har felles voksenopplæring, mens Jevnaker får sitt tilbud dekket gjennom samarbeide med Ringerike. Tilbudet for Gran og Lunner har etter hvert fått et stort omfang, med ca. 200 elever, de fleste med fremmedspråklig bakgrunn.

Karriere Oppland Hadeland er en del av fylkeskommunens partnerskap for karriereveiledning og opplæring for voksne. Studiesenteret har stor aktivitet og ga i 2013 tilbud om karriereveiledning til over 200 voksne, 130 deltok på videregående opplæring og 95 studenter deltok på desentrale studier innen høyere utdanning, og det er samarbeid med næringslivet om kompetansetiltak.

Fritt valg av skolested

Oppland fylkeskommune praktiserer tildeling av skolested og utdanningsprogram i tråd med inntaksforskriften som tilsier karakterbasert inntak.

Forskrift til opplæringslova

«Inntak etter poeng og individuell behandling § 6-20. Rangering av søkjarar. Dersom det til eit utdanningsprogram på Vg1 melder seg fleire søkjarar enn talet på elevplassar som fylkeskommunen tilbyr denne gruppa, skal elevplassane fordelast etter poengsum utrekna på grunnlag av § 6-21. Søkjarar med høgare poengsum blir tekne inn framfor søkjarar med lågare poengsum. Når fleire søkjarar står likt i konkurransen om den eller dei siste plassane, blir rekkjefølgja mellom dei avgjort ved loddtrekning.»

Det er nasjonale retningslinjer for elevens muligheter til å søke på skoleplass i alle fylker og hjemfylket er forpliktet til å betale hvis søkeren kommer inn. Tidligere var dette regulert gjennom gjesteelevordningen.

Det er lite som tilsier at endrede fylkestilhørighet for Lunner vil endre elevenes mulighet til å velge skolested eller utdanningsprogram. Frie valg i kombinasjon med kapasitet på skolesteder og kollektivtilbud vil fortsatt styre hvor elevene ha mulighet til å få sin opplæring uavhengig av kommunens fylkestilhørighet. Dette frie valget er avhengig av utvekslingsavtaler med våre nabofylkeskommuner.

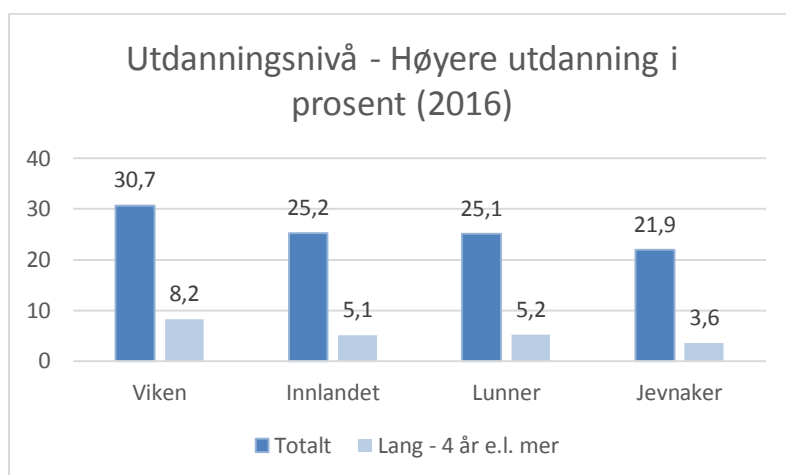
Fagskole

Fagskolen Innlandet på Gjøvik eies av Oppland og Hedmark fylkeskommuner og er med over 1000 studenter landets største offentlige fagskole. Skolen har et bredt fagtilbud og et tett samarbeid med næringslivet. Fagskolen Innlandet tilbyr utdanninger innen Bygg og anlegg, Elektro, Helse- og oppvekstfag, Datateknikk, Landbruksfag, Teknisk og industriell produksjon og Økonomi og ledelse. Fagskolen Innlandet har lokale utdanningstilbud i Hedmark, Akershus, Buskerud og Telemark, og har studenter fra alle landets fylker. Fagskolen Innlandet har lang erfaring i å tilby nettbasert utdanning, og mange studenter benytter seg av dette tilbudet. Studenter som tar nettbasert utdanning deltar på samlinger, i tillegg til undervisning og arbeid gjennom læringsplattformen Fronter.

2.7.2 Høyere utdanning

Utdanningsnivået i Lunner og Jevnaker ligger under landsgjennomsnittet. Trenden har lenge vært at andelen med høyere utdanning har økt mer i landet for øvrig og gjennomsnittlig i Oppland enn hva som er tilfelle på Hadeland.

I Lunner er andelen innbyggere med høyere utdanning 25,1 %, hvorav 5,2 % har utdanning på 4 år eller mer. Nivået er lavere enn landsgjennomsnittet (32,9 %, og 8,7 % lang) men ligger på nivå med Oppland og Hedmark (ca 25 %). I nye Viken er gjennomsnittet på 30,7 %, hvorav 8,7 % har lang utdannelse. Her skiller Akershus seg ut, hvor 12 % av befolkningen har høyere utdanning på 4 år eller mer.

Figur 4: Utdanningsnivå

Utdanningsnivået i befolkningen er klart høyere i og rundt storbyene. Til tross for at Hadeland ligger under gjennomsnittet for fylket, er det bare byene i Oppland som har en høyere andel av befolkning med høyere utdanning enn Lunner. Kompetansen i regionen som helhet og kommunene har potensiale for forbedring, spesielt med tanke på nærheten til store utdanningsinstitusjoner i Akershus og Oslo. Et økt utdanningsnivå i befolkningen kan ha ringvirkninger for næringsutvikling, innovasjon i regionen, attraktivitet og befolkningsvekst.

2.8 Statlig organisering

Hvordan staten er organisert, påvirker i høy grad oppgaveløsningen for kommunene og i en viss grad hvordan statlige tjenester til innbyggerne og næringslivet blir levert.

Reformen legger også opp til en mer helhetlig forvaltningsstruktur som bedre kan løse fremtidige utfordringer. I stortingsmeldingen står det at regjeringen vil gjennomgå de statlige regionale grensene som en konsekvens av nye fylkesgrenser. Formålet med gjennomgangen er større likhet mellom staten og regionalt folkevalgt nivå. Manglende samordning mellom fylkesinndelingen og de regionale inndelingene til staten skaper utfordringer for samhandling og samordning av innsatsen. Staten har gjennomgående valgt inndelinger i færre og større regioner enn fylkene, samtidig som de ulike delene av staten har valgt hver sin inndeling. Regional stat er fragmentert og uoversiktlig. Ved inngangen av 2016 hadde 38 statlige etater valgt 36 ulike regionale inndelinger. Regjeringen har varslet at de vil bruke tid på de etatene som har behov for samhandling med fylkeskommunene og fylkesmannen, der regionale avklaringer og dialog er nødvendig. KMD har begynt arbeidet med å konkretisere gjennomgangen høsten 2017.

2.8.1 Spesialisthelsetjenesten

Lunner og Jevnaker er i dag en del av Helse Sør-Øst som er en statlig virksomhet med hovedoppgaver definert gjennom oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. Helse Sør-Øst har ansvar for spesialisthelsetjenestene i Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder med til sammen 2,9 millioner innbyggere. Helse Sør-Øst har ansvar for 56 % av den samlede spesialisthelsetjenesten i Norge. Hovedoppgavene er pasientbehandling, forskning, utdanning av helsepersonell og opplæring av pasienter og pårørende.

Virksomheten omfatter sykehus, institusjoner i psykiatrien og innen rusbehandling, ambulansetjenesten, nødmeldingstjenesten, pasienttransport, opptreningsinstitusjoner, sykehusapotek og laboratorier.

Virksomheten i Helse Sør-Øst er organisert i 11 underliggende datterselskaper, kalt helseforetak. Selv om kommunen er under samme statlige virksomhet er helsetjenestene organisert under forskjellige helseforetak. Lunner er en del av helseforetaket Sykehuset Innlandet mens Jevnaker sorterer under Helseforetaket Vestre Viken. Samtidig er det viktig å understreke det frie valget av behandlingssted uavhengig av fylkesgrenser.

«§ 2-4. Rett til fritt behandlingsvalg

Pasienten har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes, jf. § 2-2. Pasienten kan bare velge virksomheter som har rett til å tildele pasient- og brukerrettigheter etter § 2-1 b.

Pasient som har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, jf. § 2-1 b andre ledd, kan velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal ytes. Pasienten kan bare velge privat virksomhet som enten har avtale med et regionalt helseforetak eller er godkjent etter forskrift med hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven § 4-3.»

Reisetid og tilknytning er også relevant for kommunen. Spesialisthelsetjenesten er en viktig tjeneste for Lunnens innbyggere, som det er viktig å ha geografisk nærhet til. Avstanden fra Lunner til Sykehuset Innlandet, som Lunner kommune er en del av, er 56 km. Både Ringerike sykehus og Rikshospitalet i Oslo er nærmere, med en avstand på henholdsvis 25 og 39 km. Ringerike sykehus har akuttmedisin, noe som er vesentlig for innbyggernes trygghet.

Bo- og arbeidsregion indikatorene for begge kommune tilsier at det kan være avstandsulemper med en tilknytning til Sykehuset Innlandet. Helsetjenester og behandling i nærhet til arbeid, fritid og bosted kan være viktig å vurdere i denne sammenhengen.

2.8.2 Politi

Lunner er i dag en del av Innlandet politidistrikt. Innlandet politidistrikt består av Hedmark og Oppland fylker, og er landets største i utstrekning. Distriktet har om lag 800 ansatte og betjener over 380.000 innbyggere. Befolkningstettheten er størst rundt Mjøsa. Hovedsetet i politidistriktet ligger på Hamar

Organisering av politidistriktet

Innlandet politidistrikt ble etablert 01.01.2016 og består av de tidligere Hedmark, Vestoppland og Gudbrandsdal politidistrikter.

Distriktet er organisert i funksjonelle og geografiske driftsenheter, samt lederstøttestaber.

Geografiske driftsenheter

Administrasjonssteder for de tre geografiske driftsenhetene er:

- Gjøvik for driftsenheten med tjenesteenhetene Hadeland, Gjøvik og Valdres
- Lillehammer for driftsenheten med tjenesteenhetene Hamar, Ringsaker, Lillehammer, Midt-Gudbrandsdal og Nord-Gudbrandsdal
- Elverum for driftsenheten med tjenesteenhetene Kongsvinger, Elverum og Nord-Østerdal

Ledelsen

- Johan Brekke er politimester
- Arne Hammersmark er visepolitimester

Geografisk nærhet til innbyggere er kanskje mindre relevant i forhold til politi og justis, samtidig er det viktig med god samhandling for kommunene. Ved et regionskifte vil det være mer naturlig for Lunner å bli en del av Sør-Øst eller Øst politidistrikt, på lik linje med nabokommunene Jevnaker, Nittedal og Nannestad.

- Sør-Øst politidistrikt omfatter fylkene Telemark, Vestfold og Buskerud og er et av de største politidistriktene i landet, målt etter folkemengde, med mer enn 700.000 innbyggere.

- Øst politidistrikt dekker Østfold og Akershus (Unntatt Asker og Bærum) og har hovedsete i Ski.

2.8.3 Fylkesmannen

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Fylkesmannsembetene skal fra 1.1.2019 ha samme geografiske inndeling som de nye fylkeskommunene.

Fylkesmannen utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Fylkesmannen kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Fylkesmannen har derfor fagkunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder, samtidig som han besitter viktig lokalkunnskap.

Fylkesmannen skal også sørge for rettssikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivarettatt i forvaltningen. Fylkesmannen er sektormyndighet på en rekke viktige politikkområder (helse, skoler og barnehager, landbruk, miljø og klima, plan- og bygningsloven). Som sektormyndighet representerer Fylkesmannen flere departementer, underliggende direktorater og sentrale tilsyn.

Fylkesmannen er rettssikkerhetsmyndighet som klageinstans for kommunale vedtak og som tilsynsmyndighet på sentrale velferdsområder som forvaltes av kommunene. Fylkesmannen er regional samordningsmyndighet for staten. Fylkesmannen skal blant annet samordne statlige virksomheter og deres arbeid mot kommunene. Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap har Fylkesmannen en selvstendig rolle, som inkluderer veiledning, kurs, tilsyn og øvingsledelse.

På de fleste fagfelt betyr det lite for kommunen hvilket fylkesmannsembete vi tilhører. Unntaket er først og fremst innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, der det i dag ikke er sammenfall mellom beredskapsorganiseringen og politiets organisering. Det er politiet som leder det operative arbeidet i enhver krise.

Et annet unntak er oppfølgingen av Markaloven, som er tillagt fylkesmannen i Oslo og Akershus og som dermed vil følge med over til fylkesmannen i Viken. Både Jevnaker og Lunnens arealer i Nordmarka ligger innenfor Markalovens virkeområde.

Markalovens formål er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk og andre formål. Loven skal sikre Markas grenser, sikre en helhetlig forvaltning av Marka og en helhetlig forvaltningspraksis både i plansaker og i behandlingen av søknader om tiltak og bruk. Det ville være naturlig at det var samme fylkesmann som håndterte alle saker som gjelder arealforvaltning og natur- og ressurs spørsmål for Lunner kommune. Det vil forbedre dialog og samhandling på ett av kommunens viktigste arbeidsområder.

2.8.4 Statens vegvesen

Statens vegvesen er inndelt i fem regioner og Hadelands kommunene tilhører Region Øst sammen med fylkene Oppland, Hedmark, Akershus, Oslo og Østfold. Siden Innlandet og to av fylkeskommunene i Viken tilhører Region Øst er det vanskelig å forutse om dette vil ha noen relevans i forhold til fremtidig fylkestilhørighet.

Fylkeskommunene og Statens vegvesen har felles vei-administrasjon, såkalt sams veiadministrasjon. Den sams veiadministrasjonen både planlegger og drifter fylkesveiene etter bestilling fra fylkeskommunene. Dette ble vedtatt i regionreformen fra 2010, da fylkesveiene ble overført fra staten til fylkeskommunene. Dette har vært en ordning som fylkeskommunene har mislikt, og det er mye som taler for at de nye fylkeskommunene får overført totalansvaret for fylkesveiene, inkludert veiadministrasjonen fra 2020.

2.9 Interkommunalt samarbeid og annet regionalt samarbeid

For Lunner kan det bli en utfordring dersom Gran ender opp i en annen geografisk region. Blant annet pga. inngående samarbeid rundt felles kommunale tjenester. Lunner og Gran kommuner utgjør også et funksjonelt samfunnsutviklingsområde med korte geografiske avstander, stor innbyrdes pendling, lik struktur på boligmassen og et felles utfordringsbilde, samtidig som innbyggerne hovedsakelig har en felles historie og identitet. Den samme utfordringen kan oppstå dersom Lunner og Jevnaker velger forskjellige fylkeskommuner. Kommunene har en historisk felles identitet blant annet gjennom en felles kommune.

2.9.1 Regionråd

Lunner kommune er i dag medlem av Regionrådet for Hadeland. Regionrådet er et politisk og administrativt samarbeid mellom Lunner, Gran og Jevnaker kommune, som har til formål å utvikle den respektive regionen.

Samarbeidet mellom Jevnaker, Gran og Lunner er et av de tidligst etablerte kommuneregion-samarbeidene i landet. Samarbeidet startet allerede i 1984 og var ganske løst organisert til å begynne med. De første vedtektene er fra 1995. Dagens vedtekter er fra 2011.

Per i dag er tre årsverk knyttet til sekretariatet: sekretariatsleder, prosjektmedarbeider og klimapådriver. Noe av grunnbemanningen finansieres av Oppland fylkeskommune gjennom partnerskapsmidler. Prosjektmedarbeideren finansieres gjennom regionale utviklingsmidler (partnerskapsmidler), mens klimarådgiveren finansieres både av partnerskapsmidler og bidrag fra de tre kommunene. Klimapådriveren er i prinsippet et interkommunalt samarbeid (felles løsning av kommunenes lovpålagte oppgaver), men er praktisk sett knyttet til regionrådet.

Viktige oppgaver for regionrådet:

- Posisjonering av regionen mot nasjonale beslutningstakere vedr samferdsel, befolkningsutvikling, næringsutvikling mv.
- Forvaltning av de regionale partnerskapsmidlene (bidrag fra Oppland fylkeskommune og kommunene)
- Regional plan for Hadeland
- Hadeland – nært og naturlig (bosettingsprosjekt – profilering)
- Høringsuttalelser
- Kontakt med fylkesmannen, fylkeskommunen

Regionrådet for Hadeland er sammensatt av tre representanter fra hver kommune, valgt av kommunestyret, samt to representanter fra fylkeskommunen. Dessuten møter Fylkesmannen m fl som observatører.

Ledelsen av regionrådet går på omgang mellom ordførerne med ett års funksjonstid. Regionrådet har ca. syv heldagsmøter per år. Det avholdes dessuten ett til to felles formannskapsmøter hvert år, oftest på dagtid, samt Hadelandstinget. I tillegg møtes ordførere og rådmenn ca. en gang per mnd.

Lunner kommune vil fortsatt ligge geografisk der det ligger, uansett fylkestilhørighet. Vi vil framover ha mange felles interesseområder og som vil ha fordel av å samarbeide for å fremme felles mål. Om regionrådssamarbeidet vil endre karakter framover, avhenger av hvordan de nye fylkesregionene vil

organisere samarbeidet med kommunene, av samfunnsutviklingen generelt og hva de enkelte kommuner selv ønsker. Dette vil først og fremst være diskusjoner som ligger på politisk nivå framover og være resultat av politiske prosesser. Det er imidlertid svært viktig å være bevisst på hvilke konsekvenser et eventuelt regionskifte vil ha for samarbeidet på Hadeland, om det ender med å være på tvers av fylkesgrenser.

2.9.1 Grunnskole

Kommunene på Hadeland har lang tradisjon for samarbeid, utvikling og kompetansehevende tiltak for ansatte i grunnskolen. Oversikt over grunnskolepoeng indikerer at kvaliteten på grunnskoleopplæringa i vår region ligger på nasjonalt gjennomsnitt. Sammenheng mellom grunnskolepoeng og fullføring av videregående skole er godt dokumentert. Stadig flere elever med fremmedspråklig bakgrunn stiller grunnskolen overfor nye utfordringer.

2.9.3 Vertskommunesamarbeid

Hadelandskommunene har lang tradisjon for interkommunalt samarbeid for å løse felles utfordringer og kunne tilby best mulig tjenester til innbyggerne. Interkommunalt samarbeid er selvsagt fortsatt en mulighet selv om kommunene har tilhørighet i forskjellige fylkeskommuner. Jevnaker har samarbeid med Ringerikeskommunene på tvers av grensen mellom Oppland og Buskerud i dag.

➤ Opplæringskontoret for fag i offentlig sektor	Lunner og Jevnaker
➤ Landbrukskontoret for Hadeland	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Interkommunalt innkjøpssamarbeid	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Skatteoppkreveren for Hadeland	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Kulturkontor for Lunner og Gran	Gran og Lunner
➤ Flyktningetjenesten for Gran og Lunner	Gran og Lunner
➤ Gran og Lunner voksenopplæring	Gran og Lunner
➤ Sosialtjenesten for Lunner og Gran	Gran og Lunner
➤ Lunner og Gran brann og redning	Gran og Lunner
➤ Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran og Lunner
➤ Etablererveileder for Lunner og Gran	Gran og Lunner
➤ Interkommunal legevakt	Gran og Lunner

2.9.4 Destinasjonsselskap - reiseliv

Kommunene i Gjøvikregionen, Hadelandsregionen, samt Ringerike kommune har samarbeidsavtale med destinasjonsselskapet Gjøvikregionen, Hadeland og Ringerike reiseliv. Selskapet er en av sju deleiere i Visit Osloregionen. Destinasjonsselskapet er også i dag organisert på tvers av fylkesgrensene, slik at en eventuell endring av fylkesgrensa ikke vil spille noen rolle.

3. Oppsummering

For flere av faktorene som er vurdert ifølge utredningens mandat, ser man at det ikke være vesentlig eller avgjørende for Lunner kommune hvilken fylkestilhørighet man skal ha etter regionreformen trer i kraft fra 2020.

Men på de områdene som gjør at Lunner kommune fremstår med andre karakteristika enn flertallet av kommunene i Oppland og Hedmark, der det virkelig er avgjørende for å få bedre funksjonalitet og helhetlige løsninger for innbyggerne i deres hverdag, fremstår det som en fordel for Lunner kommune å være en del av den fremtidige Viken fylkeskommune. Det er i en slik konstellasjon at Lunner kommune vil samarbeide med kommuner med mer like utfordringer for folks hverdag, enn kommunene i Innlandsregionen.